

Speech Jos Heuvelman Beleggersfair

Wanneer: vrijdag 15 oktober

Waar: Beurs van Berlage

[Alleen het gesproken woord geldt!]

Inleidend

Mag ik u om te beginnen bedanken voor de uitnodiging. Dat klinkt als een plichtmatig begin van mijn verhaal, maar ik ben oprecht dankbaar dat ik weer fysiek aanwezig kan zijn op een evenement. Hetzelfde geldt voor u, denk ik.

Beleggen is geen spelletje, maar kan wel leuk zijn als het goed gaat. Daarom wil ik behalve bedanken u ook feliciteren. U heeft een heel goede periode achter de rug als belegger. Diezelfde coronacrisis die ons thuis hield, heeft u geen windeieren gelegd. De afgelopen weken tikte de AEX meermalen de 800 punten aan. En op dit moment staat hij op 790.

Als we dan kijken naar het begin van de coronacrisis, weet u nog op welk niveau de AEX toen stond, op het dieptepunt? Op 12 maart 2020 na de persconferentie van de premier die de intelligente lock down aankondigde, zakte de index naar 432 punten. Dat is nog maar net anderhalf jaar geleden. Kunt u zich het nog voorstellen? Dus als u op het juiste moment bent ingestapt of hebt bijgekocht, dan bent u spekkoper.

Beurskoersen

Vermoedelijk heeft u dus goede rendementen behaald. Maar maakt dat u ook een goede belegger? Voor de wind zeilen is natuurlijk niet het allermoeilijkste, hè? Als gedragstoezichthouder kan ik niet nalaten om hier wat op- en aanmerkingen bij te maken. Hoewel ik er voorstander van ben dat mensen geld beleggen. Vergist u zich daar niet in. We leven in een dynamische economie die behoefte heeft aan kapitaal, aan risicodragend vermogen. Dus beleggen is nodig.

Ook voor u zelf. Het kan een goede manier zijn om aan vermogensopbouw te doen. Maar: doe het met beleid. De wind blijft natuurlijk niet altijd uit dezelfde hoek waaien.

Het feit dat de beurs in zo korte tijd zo snel stijgt, voedt de gedachte dat je snel klappers kunt maken. Brokers en andere marktpartijen haken daar ook gretig op in. Daar zal ik straks nog wat meer op in gaan. Maar overmoed ligt dan op de loer. Dat je toch net even iets meer inlegt dan dat je eigenlijk kunt missen. Of dat je zelfs misschien geld leent om daarmee een portefeuille te vullen. Rendementen uit het verleden bieden geen garantie voor de toekomst. Kent u die nog? Hij heeft nog niet aan betekenis ingeboet, wat mij betreft.

Als toezichthouder mag ik natuurlijk geen beleggingsadviezen uitbrengen en ik heb ook geen glazen bol, maar ik zei net al: beleg met beleid. Dus niet met geleend geld. En ook vinden wij het verstandig om te spreiden. En niet alleen in uw portefeuille. Maar ook om in de tijd te spreiden. Dus niet nu met uw hele vermogen instappen en dan hopen dat de wind goed blijft blazen.

Sparen

En ik weet niet of ik hier mag vloeken in de kerk, in deze tempel van de Amsterdamse effectenbeurs? Maar heeft u ooit van sparen gehoord? Dat deden we vroeger omdat we dan na een paar jaar wat extra's hadden, wat rendement kregen. En ik weet ook dat dat nu niet meer de realiteit is. Toch bestaat er een misverstand over sparen.

Sparen dient namelijk meer doelen dan alleen rendement krijgen. Ook nu nog. Je kunt ook eerst wat sparen om geld opzij te zetten als reserve. Voor als een auto het plots begeeft. Je weet dat je het hebt, het brengt ook een zekere gemoedsrust. Je hoeft daarvoor niet ieder uur even op je smartphone de koers te checken.

24/7 handelen

Want dat is een beetje beleggen anno 2021. Ik stipte net al even de gretigheid van brokers aan om zoveel en zo vaak mogelijk te laten handelen. Bij de kassa van de supermarkt nog even kijken hoe de vlag erbij hangt en eventueel nog wat aan- of verkopen. Terwijl mijns inziens beleggen juist ook een langetermijninvestering is. Door de digitalisering zijn we al jaren af van de beelden van een hysterische handelsvloer waar iedereen door elkaar schreeuwt, zoals dat hier tot 2002 vooral in de optiehandel gebeurde, maar daarvoor in de plaats zijn de apps gekomen die ook continu appel doen op je. 24/7 handelen. Daarbij nog gevoed door allerlei zelfbenoemde experts die met tips komen via de sociale media. Een kind kan de was doen, zou je zeggen.

Als AFM willen we een bijdragen leveren. Doordat we die was ook graag schoonhouden. Een schone, dus eerlijke financiële markt. Dat is een van onze uitgangspunten in ons werk.

GameStop

Een voorbeeld over risico's voor die schone markt in afgelopen tijd is de casus GameStop. Via sociale media werd deze belegging geplugd, waardoor hij zwaar *over the top* ging. Veel beleggers hebben daarbij hun vingers gebrand. Nou dat kan natuurlijk altijd gebeuren bij beleggen. Maar als Autoriteit Financiële Markten hebben wij wel zorgen over hoe zo'n proces gaat. Gaat dat wel eerlijk? Wij willen voorkomen dat beleggers tegen voorzienbare teleurstellingen aanlopen.

En het is niet zo dat wij daar niets tegen kunnen doen. We kunnen altijd iets doen tegen rappers of andere zogenoemde finfluencers die de sociale kanalen inzetten en zo de handel beïnvloeden. Uitingen op sociale media worden bijvoorbeeld getoetst aan de regels rondom het doen van beleggingsaanbevelingen en marktmanipulatie. We hebben regelmatig contact met de webmaster van beleggersplatforms over uitingen.

Daarnaast waarschuwen we regelmatig voor de risico's van dat soort campagnes. Vooral jongeren en startende beleggers laten zich hierdoor sneller beïnvloeden. Maar optreden is niet altijd eenvoudig. Het is een grijs gebied. Wij zijn op dit moment wel bezig met een verkennend onderzoek naar wat finfluencers nu precies zeggen en doen in het beleggingsveld.

En dan wil ik ook nog even een aantal nep-finfluencers aanstippen. De John de Mols, Jort Kelders en Marco Borsato's, die buiten hun wil om gebruikt worden om mensen via sociale media te verleiden tot dubieuze beleggingsproducten. Recent hebben we samen met de Fraudehelpdesk nogmaals nadrukkelijk aandacht voor de risico's hiervan gevraagd en voor de potentiële belegger geldt: If it is too good to be true: it is not true.

Transparantieplicht brokers

Waar wij in ieder geval ons toezicht kunnen inzetten is de bescherming van beleggers bijvoorbeeld waar het gaat om het gebruik van apps om te beleggen. Daar hebben wij een rol. Als je tegenwoordig een beleggingsapp opent, lijkt het of je als het ware bent ingestapt in een computergame. Gebruiksvriendelijk en laagdrempelig. Maar soms iets te. Vooral voor startende beleggers is deze gamification van beleggen ook een risico. Weten ze waar ze mee bezig zijn, waar ze in beleggen en wat er met hun inleg gebeurt? Het lijkt een spelletje, maar is het niet.

En niet alles mag, ook voor die brokers geldt een transparantieplicht als ze in Nederland handelen. Zij moeten open zijn over wat voor soorten producten ze aanbieden. En wij monitoren of zij zich daaraan houden.

De ontwikkelingen gaan snel en brokers komen steeds weer met iets nieuws. Om het gebruikers nog makkelijker te maken, zijn er brokers waar u zonder commissiekosten kunt beleggen. De zogeheten zero commission brokers. Dat klinkt allemaal best aantrekkelijk. En het maakt het ook allemaal nog laagdrempeliger om in te stappen. Maar wees u ervan bewust: zonder commissies betekent niet zonder kosten.

Het is voor beleggers vaak ondoorzichtig waar deze brokers hun geld aan verdienen. Wij hebben ons al eerder met succes hard gemaakt voor het provisieverbod en waarschuwen ook voor de risico's van dit soort zero commission brokers. Wij vinden dat je als broker transparant moet zijn over waar je je geld mee verdient.

Een soortgelijk principe zien we bij het fenomeen Payment for Order Flow PFOF. De broker verdient zijn geld door orders van beleggers naar bepaalde handelsplaatsen of market makers door te sturen. De broker krijgt hiervoor een kickback fee van deze derde partij. Hiermee ontstaat het risico dat de broker kiest voor de handelsplaats die hem de hoogste provisie betaalt in plaats van de beste prijs voor de klant geeft. Is dat in het belang is van de belegger? Wordt zijn belegging tegen de beste prijs voor hem uitgevoerd of kiest de broker hier voor eigen gewin. PFOF verhuult kosten en het handelsmodel druist in tegen het beginsel van open en concurrerende markten. PFOF is in Nederland verboden en de AFM is voorstander van een Europees verbod en maakt zich daar dan ook hard voor.

Afsluitend

Ons wordt nog wel eens verweten dat wij mensen te veel waarschuwen of misschien zelfs afschrikken. Dat is niet het doel van wat ik zojuist vertelde. Nogmaals: beleggen kan een goede bijdrage leveren aan vermogensvorming. Dat kunt u mij vast allemaal uit ervaring vertellen. Maar wij hanteren wel een aantal uitgangspunten voor beleggers die ik tussendoor al her en der heb genoemd en nog graag een keer herhaal: spreid in uw assets, in uw beleggingen; spreid door de tijd;

en beleg alleen met eigen geld, dat u voor langere tijd kunt missen. Dan houden wij ondertussen bij de AFM toezicht op of betrokken partijen zich aan de regels houden. En dan hoop ik voor u op goede rendementen. De tijd zal het leren.

[[1500 woorden]]